

# PR AVI CA

## Glasi lo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1-50 — Cena: za 1 mesec Din 5-,-, za štiri leta Din 15-,-, za pol leta Din 30-,-; za inozemstvo Din 7-,- (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročnina na uprave Jugoslovanske tiskarne, Koportalni oddelek, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Terseglav:

### Kaj je glavno?

Z vstopom mladih inteligentnih moči v naše vrste je krščanski socializem v Sloveniji stopil v novo fazo svojega razvoja.

Kdor si je vzel za nalogo, da služi delavstvu, mora gotovo skrbeti za to, da se izboljša njegov materijalni položaj in se mu omogoči človeka dostojno življenje, da si bo mogel privoščiti tiste užitke, ki jih ima danes meščan: n. pr. lastno hišico z vrtom. Toda to socialno-politično delo, ki je popolnoma odvisno od današnjega kapitalističnega stroja družbe, ni zadostno, čeprav je potrebno. Ako ostanejo temelji današnje družbe, ki sloni na izkoriščanju tujega dela v prid imejiteljev kapitala, bo vsako izboljšanje delavčevega položaja zgolj relativne vrednosti, to je, bo šlo v prid le manjšini delavstva in še ta se bo čutila vedno prikrajšano, ker bo delavec pač imel hišico, kapitalist pa slejkoprej palačo. Boljši delavec bo zavidal kapitalistu palačo, slabši delavec v baraki pa svojemu boljše postavljenemu tovarišu hišo. Razredna ločitev bo ostala naprej; iz enega dela delavstva se bodo izcimili mali »buržuji«, drugi pa bodo proletarijat, ki bo hrepenel v buržuje. Zavist in sovraštvo kot gonilni sili razrednega boja bosta ostala: bodisi med velikim in malim buržujem, bodisi med malim buržujem in proletarcem. Takó na ta način nikoli ne pridemo iz začaranega kroga kapitalizma. **Potrebno je**, da se v kapitalistični družbi delavstvu pomaga, da si svoj položaj izboljša in na lestevici kapitalistične družbe zleze kvišku, kakor more, kajti boljše je, da ima vsaj en del delavcev hišice z vrtom, kakor pa, da bi vsi bivali v pasjih luknjah. Toda to socialno politično delo v okviru kapitalističnega družabnega stroja vede zopet samo nazaj v kapitalizem in ne vede vun iz razredne ločitve in boja, ki je bistveni znak kapitalizma, ako ne gre z njim vzporedno in sicer kot **glavno**: delo na popolni izmeni sedanjih temeljev družbe z drugimi. V tem je vse vprašanje.

### Vnanje spremembe?

Drugo vprašanje je, katere nove temelje postaviti in kako. Današnji človek, ki samo misli in računa, izdeluje sisteme novih družabnih redov in meni, da jih treba gotove, kakršni so, udeležiti v življenju, bodisi po revoluciji bodisi po počasnem razvoju. Kadar pa gre za sisteme, je vedno tako, da jih je več, in da vsak smatra svojega za edino pravega; popravke pa dopušča vsakdo le v nebitnih stvareh. Če pride čas, da se pokličejo v življenje, zmaga tisti socialni sistem, bolj pravilno rečeno, tista stranka, ali še pravilneje rečeno, tisti voditelj, ki si je znal pridobiti več prištejev ali je na drug način močnejši; na ta način zmaga po večinioma nepreračunanih činiteljih in netehničnih vplivih tudi njegov program. Vsi drugi se morajo umakniti in novi gospodarji družbe enako ljuto preganjajo vse druge socialne sisteme in njihove nositelje, kakor so iztrebili kapitalističnega. Rusija uči. Popravljaj, izboljšuje in, če treba, izmenjuje se potem socialni red po zahtevah življenja po vladajoči večini sami, dokler ima moč. Tako je Ljening prešel do »nepa«, Stalin pa gre še delj. Takó življenje izpreminja sisteme in pušča od vsakega morda samo eno temeljno misel ali smer, ki se je vsidrala globoko v dušo in je potekla bolj iz čustva in nejasnega, a nepremagljivo silnega hotenja. Tako bo tudi od boljše v zvezi nekaj ostalo in sicer nekaj temeljno važnega in resničnega, česar se voditelji niti sami še ne zavedajo. Od sistema kot takega pa bo ostalo dvoje, troje reber okostja, ki se bodo pri nadaljnji gradbi uporabila. Sistem je torej potreben, ni pa edino.

### Nov duh!

Najvažnejše ni znanstveni sistem socializma, kakor tudi niso najvažnejše socialnopolitične reforme v sedanjem družabnem redu, ampak **novi način zadržanja napram življenju, nova usmeritev duha, novo gledanje in novo praktično delanje**. Mi imamo v krščanstvu, kakor vemo, tudi verske resnice, takozvane dogme, in moralne predpise, ki so nujno potrebni. Ni pa to vse, treba je tudi, da imamo v sebi življenje Kristusovo, da smo organični udje njegovega skrivnostnega telesa v cerkvi, kar je delo milosti. Če tega ni, ostanejo večne resnice, toda te resnice se prav ne verujejo, oziroma le navidezno, človek si samo domišlja, da jih, pa jih v resnici ne, kajti živi tako, kakor da bi jih ne bilo. In tudi moralni predpisi ostanejo, toda se ne izpolnjujejo v pravem duhu — v duhu in resnici, kakor je rekel Kristus — ampak le mašinsko, ali samo v najmanjši meri, iz nepravega nagiba, ali se pa obidejo na zvit način, kakor ga je že Kristus obsodil na farizejih. **Ljubezni ni več, ne do Boga ne do sočloveka, ni čuta, da smo vsi eno, da spadamo skupaj**, da smo socialno vezani ne samo po sili, ampak po bistvenemu zahtevku božjega zakona, ki je v nas vse vtisnil podobo svojega lastnega življenja, bratovstvo v svojem lastnem Sinu. Ta duh, ta čut, to življensko zadržanje je izginilo ali vsaj smrtno-nevno ohromelo v današnji krščanski družbi, in zato se le-ta ne da ozdraviti samo po vnanjih reformah, niti samo po sistemih, tudi ne po vnanji revoluciji, ampak samo po revoluciji, ki sega v globino duše. To je tisto, česar se zaveda naša katoliška mladina.

### Treba drugače živeti!

Buržuazno, kapitalistično, antisocialno mišljenje, ki ni odvisno od tega, koliko imaš kapitala, ki razjeda vse, ki se zna naseliti tudi v najsvetejšem, je prvi sovražnik. To buržuazno mišljenje in zadržanje se vjeda tudi v naš notranji verski svet in določa način, kako »izpolnjujemo« moralne zakone krščanstva. To dela čisto iz nas formaliste, ki se zadovoljujejo z izpolnjevanjem črke, do bližnjega in do ostale družbe sploh pa ravnamo le tako, kakor nam veleva naša osebna korist, možnost čimvečjega dobička, ki iz tuje osebe dela le orodje za dosego sebičnih namenov. **To je razredno mišljenje**. Ono ostro ločuje ljudi, ki imajo sicer isto vero, isto strankarsko prepričanje. Mogoče imajo celo iste nazore o socialni uredbi družbe, kakor bi morala biti, in vendar zija med njimi nepremostljivo brezno. Časih pa so si bližji ljudje, ki marširajo pod različnim socialističnim praporom, od katerih eden Boga taji, drugi pa ga priznava. **Kajti od praktičnega zadržanja v življenju je vse odvisno, in ne od firme, ki jo nosimo, ako je le firma**. Niti družabne reforme na podlagi sedanjega družabnega reda, niti revolucija zunanjih prilik in izmena kapitalističnega načina produkcije ne more imeti efekta, dokler ni premagana buržuazna miselnost in morala v vseh odnosih našega življenja, tudi v področju našega verskega mišljenja in čustvovanja, ki je razjedeno po buržuaznem življenjskem zadržanju. — Izpremeniti se mora **faktični življenski cilj**, podlaga in smer ter duh naše meščanske kulture, ki meri le na čimvečjo udobnost, plehki užitek, klasni interes. **Resnica mora postati in ne samo pobožna fraza rek velikega svetega Ignacija**, da bodi cilj našemu delanju čast božja in izveličanje duš. Ni pa ne v čast božjo ne v zveličanje duš, če se toliko po božji podobi ustvarjenih bratov Kristusovih zatira, če se v njih po **kapitalističnem razrednem izrabljanju povzroča odpor, proletarsko razredno sovraštvo**, ki enako kot prvo uničuje podobo božjo v človeku.

### Drug človek.

Te misli kažejo tudi pot, po kateri moramo stremeti za preobličenjem družbe. Mi seveda ne moremo prepričati, da ne bi divje sovražeci se razredi izbrali drugo pot rešitve sedanjega položaja, ki je nevzdržljiv. Toda nazadnje bo le naš način gledanja teh vprašanj prodril. Treba z eno besedo začeti socialno vprašanje resno reševati z **verskega vidika** — to uvideva danes deloma tudi marksistična mladina. To pa se ne pravi socialno vprašanje samo malo popleskati z verskimi in moralnimi načeli, ampak s **praktičnimi dejanji, resno odkrito krščansko miselnostjo in zadržanjem reševati**. Ne stanovsko solidarnost samo kot načelo pridigovati, ampak **praktično povsod izpodkopavati razrednost, predvsem v dosledni borbi zoper kapitalizem, ki je nosilec, glavni krivec in vzdrževalec razredne ločitve družbe in razredne borbe**. Stanovska razporedba družbe, stanovska čast, stanovsko sodelovanje itd., je popolnoma nemogoče, dokler imamo kapitalističen sistem in duha, ki je, naj bo še tako omejen, omiljen in temperiran, vedno

le absolutno nasprotje stanovske družbe, ker sloji bistveno na profitu kapitala, okoriščanju z delom drugega, razredni ločitvi, ki ima za podlago razredno moralo, to je **nemoralo**, ki ne pozna skupnosti, ampak le korist malega kroga in se v dosego cilja poslužuje vsakega sredstva. Absurd je, da bi se mogel proletarijat orientirati napram družbi **stanovsko**, če kapitalisti ostanejo razred, ki zasleduje dalje svoje **razredne interese**, to je, če ostane kapitalizem v dnu to, kar je danes. Treba je **splošne preorientacije**, ki bo prišla le po novih, drugih ljudeh, drugem človeku. Če hočemo kapitalistično družbo in njeno razredno nemoralno izkoreniniti, moramo sami do temelja spreminiti svoje praktično življenje in svoj »etos«, ki je čisto nekrščanski, naj se priznavamo še tako glasno h krščanski morali. **Po naši praktični neveriji je prišlo današnje socialno zlo na svet**.

To spoznanje je več vredno ko vse teorije in bo našim mladim pokazalo tudi pravo pot k odrešenju od zla današnje družabne ureditve.

### Kaj dela naš minister?

V »Službenih Novinah« št. 281./27. z dne 10. decembra je bila objavljena Uredba o organizaciji dela, dajanja podpor brezposelnim delavcem in ceneni posojil za zidanje delavskih hiš. S tem je stopila uredba v veljavo, borzam dela je zajamčeno življenje, brezposelnim najnujnejša podpora, prihodnje leto pa se bodo dvigale iz tal delavske hišice, kjer bodo lahko našli delavci svoje mirno ognjišče. Dr. Gosar je s to uredbo rešil življenje važnim delavskim ustanovam, ki bi bile pod demokratskim režimom sigurno propadle, rešil pa je s tem 30.000.000 Din, fond, ki bi bil izginil v žepih korupcionistov, če bi še bili danes na vladi razni Žerjavovci ali Kristanovci.

**Pravilnik o delavskih zaupnikih**. Prihodnje dni izide dolgo pričakovani in

nujno potrebni pravilnik o volitvi delavskih zaupnikov. Po tem pravilniku si bo lahko delavstvo v vseh, tudi manjših obratih izvolilo svoje zaupnike. Pravilnik sloni popolnoma na določbah zakona in v kolikor ni dober, je krivda demokratov, ki so s svojim dr. Kukovecem skrpučali zakon o zaščiti delavcev. Kolikor pa je bila sploh možnost, je unesel dr. Gosar v pravilnik za delavstvo koristna določila. Po tem pravilniku bo izdal dr. Gosar poslovnik o delavskih zaupnikih. Poslovnik bo vseboval važna določila o zaščiti zaupnikov. Opozorjamo na intrige socialistov, ki nasedajo »Jutru«, okrog katerega sede tisti kapitalisti, ki imajo na vesti vse grehe nad našo slabo socialno zakonodajo.

### Uredba

#### o posredovanju dela, dajanju neposredne podpore nezaposlenim delavcem in dajanju ceneni posojil za gradbo delavskih stanovanj.

#### II. Podpore brezposelnim.

Za dajanje neposredne podpore brezposelnim delavcem in za posredovanje dela so po uredbi predvideni sledeči dohodki:

a) 10% do 1. januarja 1927 zbranih prispevkov (31.983.708,30 Din) za borze dela v znesku Din 3.198.327,50.

Na Delavsko zbornico Ljubljana odpade 17% ali 543.757 Din, na Belgrad 16%, na Split 5%, na Zagreb 33%, na Sarajevo 13%, na Novi Sad 16%. Celotna vsota se namreč razdeli na vse borze dela v sorazmerju kot je bilo posameznim okrožnim uradom predpisanih prispevkov za borze dela.

b) 45% letno po 1. januarju 1927 zbranih prispevkov povprečno 4.500.000 dinarjev.

Letni dohodki tega fonda se imajo po uredbi razdeliti kot sledi:

30% za organizacijo in vzdrževanje borz dela: 1.350.000 Din.

Na Slovenijo odpade 17% ali 229.000 dinarjev.

S predvidenimi sredstvi bo mogoče vzdrževati 10 borz dela v državi in centralo, Osrednjo borzo dela, v Belgradu.

60% za neposredno podporo brezposelnim delavcem 2.700.000 Din.

Razdeli se zopet po istem ključu; na Slovenijo odpade 459.000 Din.

6% ostane v splošnem rezervnem fondu: 270.000 Din. Iz tega fonda se nakazujejo javnim borzam dela subvencije.

4% za vzdrževanje centralnega odbora in Osrednje borze dela: 180.000 Din.

Slovenija dobi torej: za rezervni fond javne borze dela 543.757 Din, za organizacijo in vzdrževanje borz dela 229.000 Din, za neposredne podpore brezposelnim 459.000 Din. Drugi in tretji znesek se vsako leto obnavljata.

Sredstva rezervnega fonda imajo služiti v prvi vrsti ustanavljanju in vzdrževanju ustanov za dajanje podpor v naravi. Sem se stekajo tudi vsi presežki, ki bi se ugotovili pri kakšni borzi dela koncem leta.

Neposredna podpora brezposelnim delavcem pa obstoji iz:

1. denarne dnevne podpore po 10 Din in za vsakega otroka po 3 Din, a ne več kot 15 Din (za otroke). Denarna dnevna podpora ne sme znašati več kot dve tretjini povprečnega zaslužka za dotično vrsto delavcev;

2. potne podpore v svrhu odhoda v mesto zaposlitve ali vrnitve domov. Daje se največ dvakrat letno in obstoji iz vozovnice za polovično ceno in iz dotičnega zneska, ki pa ne sme presežati 200 Din;

3. enkratne podpore največ dvakrat letno v slučajih skrajne sile. Daje se največ 150 Din za delavca in 30 Din za vsakega nepreskrbljenega otroka od najvišjega zneska 150 Din;

4. podpore v naravi v obliki brezplačnega prenočišča in hrane kot popol-

no ali delno nadomestilo za denarno podporo.

Pravico do teh podpor imajo vsi oni za delo sposobni delavci, najmanj 16 let stari, ki so naši državljani ali podaniki one države, ki v tem oziru enaklo postopajo napram našim državljanom-delavcem, ako žive izključno od svojega dela. Pravico do denarne dnevne podpore imajo oni, ki so najmanj 7 dni nepretrgoma brez posla in najmanj 5 dni prijavljeni pri borzi dela, dalje, ki so bili tekom zadnjega leta najmanj 6 mesecev ali tekom zadnjih dveh let najmanj eno leto zavarovani za slučaj bolezni in nesreče in plačali prispevke za borzo dela in ki nimajo nobenih drugih dohodkov za življenje.\*

\* Za delavce, ki niso zavarovani za slučaj bolezni ali nezgode pri okrožnem uradu, to je za sezonske delavce iz pasivnih krajev v prvi vrsti, pa so predvidene potne in enkratne podpore. Borza dela v Beogradu je imela n. pr. s tem kmetiskim proletarijatom največ posla. Samo ta je izdala približno dve tretjini vseh svojih kreditov za podpore nekvalificiranega delavstva izključno iz pasivnih krajev: Bosne-Herzegovine, Like, Dalmacije in Crne gore (423.000 od 620.000 Din).

## Jugoslovanska strokovna zveza. Iz centrale.

Vsem organizacijam.

Nujno pozivamo vse krajevne organizacije, da zberejo ta mesec od vseh svojih članov plačilne kuverte, jih zavijejo skupaj in pošljejo Jugoslovanski strokovni zvezi. Smatrate to naročilo za nujno in važno in ga dosledno izvedite do novega leta.

Skupine, ki še niso imele svojih izrednih občnih zborov za spremembo pravil, naj jih še ta mesec skličejo in centrali prepis zapisnika pošljejo, ki bo nova pravila za skupine vložila pri oblasti v odobrenje.

Prihodnje dni bomo razposlali vsem organizacijam nove pristopnice, katere naj skupine čedno in točno s črnilom izpolnijo, člani pa podpišejo. Datum pristopa se navede, ko je član svoj čas pristopil. Novi člani, ki bodo v bodoče pristopali, plačajo 4 Din pristopnine. Stari člani, tudi če izpolnijo pristopnico, ne plačajo pristopnice, pač pa se s tem zavežejo izpolnjevati nova pravila, plačevati za skupno upravo JŠZ mesečno 5 Din, ženske in mladoletni delavci pa 4 Din in 5 Din mesečno za »Pravico«. Pristopnice naj se v najkrajšem času pošljejo Jugoslov. strok. zvezi, da se more pravočasno sestaviti centralni kaster.

### Strokovna zveza rudarjev.

Rudarska anketa v Trbovljah.

V ponedeljek, dne 19. t. m., se vrši anketa zastopnikov II. rudarske skupine, delavskih organizacij in TPD o raznih perečih rudarskih problemih. Zastopniki delavstva se zberejo pred anketo na svojo predkonferenco.

## Mogočna velesila.

(Konec.)

Potujemo z vlakom. Med potniki je mati z otrokom, ki se smučje okrog vseh potnikov. Približa se gospodu, ki molče sedi v kotu. Ta se zanj ne zmeni ali ga celo z obzirno kretinjo rahlo odvrne. Takoj pade v pričo vseh potnikov obsodba: »Gospod ne mara malih otrok!« Gospod je v resnici najljubeznivejši družinski oče in vzgojitelj. Danes je morda nahoden in ne mara, da se otrok od njega ne naleze. Morda ga tarejo skrbi in dela načrte. Ne bi se rad pustil motiti. In vendar je padla kruta obsodba.

Služkinja, sobarica, kuharica, natakara, prodajalka, tipkarica je že ves dopoldan nerazpoložena in natakajena, sitna in čmerna. Komaj odgovarja na vprašanja, delo opravlja nekam površno in brez pravega veselja. Zvečer jo gospodinja, gospodar, še graja: Takšnih obrazov ne maram. Užaljena nad nezadovoljstvo grajo odide v svojo sobo, domov. Kaj je bilo? Svoje bridkosti in težave v svoji dekliški preprostosti ni mogla razodeti. Gospodar se ni potrudil, da bi ji bral z obraza in pomislil, da bo jutri vse dobro.

Prijatelj prijatelju, prijateljica prijateljici, fant dekletu, tovariš tovarišu: »Tole si govoril o meni pred drugim.« »Nisem!« »Si!« »Lažeš! Opraviš me!

Vse te podpore so se namenoma določile precej nizko, ker se je s tem hotelo vplivati na brezposelne, da si kmalu poiščejo dela, kar bi sigurno odlašali, če bi bile podpore velike in morda celo višje kot njihov zaslužek. Povišanje tega fonda bi ob enem značilno znižanje fonda za gradbo delavskih stanovanj, iz katerega se grade dobire trajne vrednosti, dočim fond za podpore takih dobrin ne ustvarja, ampak služi res le lažšanju prehodnega stanja, v katerem se brezposelni delavec trenutno nahaja.

### Dodatek.

Od maja do oktobra (6 mesecev) se je izdalo za podpore brezposelnim 905 tisoč dinarjev. Če raztegemo to na celo leto, bi znašalo 1.800.000 Din. V uredbi pa je predvidenih za podpore 7.700.000 Din. Če bi še to ne zadoščalo, se lahko pritegne še splošni rezervni fond v znesku 270.000 Din, v skrajnem slučaju pa je še na razpolago fond 3.198.370 Din, ki pa služi za podpore v naravi (prenočišča).

**Trbovlje.** Strokovna zveza rudarjev skupina Trbovlje bo imela v nedeljo, dne 18. decembra, ob 4 popoldne izreden občni zbor. Dnevni red: sprememba pravil in razno. Tovariši, Vaša dolžnost je, da se občnega zbora polnočestvilo udeležite. Z sprejetjem novih pravil se bo pričelo tudi novo delo v naši organizaciji. Toliko važnih in nujnih vprašanj, ki čakajo rešitve v naši stroki, bo zmogla le močna in strunna organizacija, katere bo pa tudi potrebovala odločnih, poštenih in požrtvovalnih tovarišev. Tovariši, nikdo naj ne izostane, vsi moramo prijeti za delo pri grajenju naše organizacije, posvetimo ji vse svoje moči in prosti čas, dajmo ji, da se razmahne, da postane zastopnica vseh rudarjev, ki še oklevajo izven organizacije, žrtvuemo se in delajmo. — Tajnik.

**Zagorje ob Savi.** V nedeljo 18. decembra po osmi sv. maši se bo vršil v dvorani Zadržnega doma izredni občni zbor skupine rudarjev Zagorje s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. sprememba pravil; 3. slučajnosti. — Tovariši rudarji in steklarji, udeležite se! Vljudno vabljeni vsi prijatelji delavskega pokreta. — Odbor.

**Hudajama.** Strokovnega tečaja v Celju, ki se je vršil 11. t. m., smo se udeležili vsi odborniki naše skupine. Videli in slišali smo marsikaj koristnega, kar nam dosedaj ni bilo znano. Ure so nam bile kratke, kakor bi ne mogle biti na nobeni zabavi. Koliko koristnega smo odnesli iz tečaja, bo pokazalo delovanje naše skupine v letu 1928. Jugoslovanski strokovni zvezi smo za tečaj iz srca hvaležni.

### Viničarji.

**Shodi.** Dne 4. decembra sta se vršila dva lepo uspešna shoda viničarjev v

Nunski grabi in Presiki v Ljutomerški okolici. Poročal je tajnik SZV. Uspeh je, da so pristopili vsi navzoči neorganizirani, tudi mali posestniki. Naročilo se je na »Pravico« samo na teh sestankih 23 članov.

**Novo skupine.** Dne 8. decembra sta se vršili enaki zborovanji in sicer zjutraj pri Sv. Bolfenku pri Središču, popoldne pa na Humu pri Ormožu. Povsod se je ustanovila plačilnica SZV ter izvolili pripravljajni odbori. Poročal je tajnik SZV. Pristopilo je samo na Humu 30 članov. Skupno se je na Pravico naročilo 30 članov, katero jim bodo zapniki donasali redno vsak teden. To je zavest! Živeli zavedni in požrtvovalni tovariši! Neustrašeno naprej!

**Tečaji.** V bližnjem času se bodo vršili pri vseh skupinah tečaji. Organizatorični tečaji se vršijo skupno za skupine: Sv. Peter pri Mariboru in Maribor, Zavrč in Sv. Barbara v Halozah, Kapela in Gor. Radgona, Litmerk in Hum posamezno pa skupine Sv. Miklavž, Svečnje in Ljutomer. Kraj tečaja naj določijo skupine same, kdaj se pa naj vrši, bo določilo načelstvo SZV in bo vse skupine pravočasno obvestilo. — Tajništvo.

**Ljutomer.** V nedeljo 18. decembra se bo vršila važna seja odbora skupine SZV. Vrši se ob istem času in ravno tam kot po navadi. Vsi odborniki točno in gotovo!

## Železničarski vestnik.

**Iz intervencij.** Z ozirom na krivico, ki se je zgodila delavstvu z odlokom Generalne direkcije drž. železnic v Beogradu, da se mora za dovolitev izdaje listnih osebnih legitimacij plačati pet dinarjev pristojbine, je vložil osrednji odbor Prometne zveze takoj, ko je dobil tozadevno obvestilo, protest pri merodajnih mestih v Beogradu. Naša neomajana zahteva je, ki je tudi povsem upravičena, da se izdajo delavstvu in njih družinskim članom zopet vezane legitimacije, kakor jih ima sedaj nastavljeno osebje.

**Maribor. (Iz delavnice.)** Zadnji čas je izdala uprava delavnice v Mariboru okrožnico in sicer na podlagi odloka Generalne direkcije v Beogradu, da mora plačati vsak delavec za odobritev listnih osebnih legitimacij znesek 5 Din za vsako legitimacijo. Pravilnik o načinu izdajanja vozniških olajšav čl. 57 v zvezi z odlokom Gen. direkcije v Beograd št. 14.233-27 pa itak dovoljuje delavstvu legitimacije in njih družinskim članom pa iste še opremljene z vložki, ki se pa istotalno morajo zraven legitimacij plačati. Čemu je torej potrebno plačati pet dinarjev od vsake legitimacije za odobritev, ker nam ta ugodnost jamči pravilnik v zvezi z gornjim odlokom? Zelim, da Prometna zveza v tem smislu posreduje.

**Naročitev premoga.** Po naredbi direkcije se naroča premog le pri postajnih blagajnah. Za to naročilo je določen zelo kratek rok in sicer mesečno tri dni in še to le v dopoldanskih urah. V krajih kot je Maribor, kjer je mnogo železni-

čarskega osebja, je ta rok mnogo prekratke. Ako pogledamo te dni k postajnim blagajnam, vidimo, da tam čakajo cele procesije železničarjev, ki želijo naročiti premog. Zgodí se, da morajo nekateri čakati več ur, da pridejo na vrsto. Posledica tega je, da se s tem čakanjem zapravlja zlati čas in večkrat tudi zuba zaslužka. Mnogo boljše in estostavnejše bi bilo, da bi naročitev premoga sprejemala vsaka službena edinica, kot se je to vršilo prej. Vsemu delavstvu z lastnim gospodinjstvom pripada letno 2000 kilogramov premoga po ceni 28 Din za 100 kg. Zahtevamo pa, da se ta količina zviša, osobito sedaj, ki ni drv na razpolago.

**Opozorilo.** Vse uslužbenice, ki v letu 1926. niso izrabili vsega pripadajočega letnega dopusta, opozarjamo, da izrabijo, če le mogoče v tekočem letu 1927 ves dopust, ki jim pripada, kakor tudi preostalega iz leta 1926., ker po 1. januarju 1928 zapade preostali dopust iz leta 1926. To pa vsled tega, ker se mora najprej izrabiti tekoči letni dopust, in še le, če je ta izrabljen, se lahko izrabí preostali dopust iz prejšnjega leta.

Se enkrat železničarski konzum. Kakor smo poročali pred kratkim o zadevi ustanovitve »Nabavljajne zadruga« za železničarsko osebje, opozarjamo, da se naj omenjene »Prijava« čimprej izpolnijo in odpošljejo osrednjemu odboru Prometne zveze.

## Delavska zveza.

**Slamnjak pri Ljutomeru.** Volitve v občini Slamnjak so izpadle tako, da je dobila naša lista »Delavske zveze« 30 glasov ali dva odbornika. Izvoljena sta tov. Ignac Lipovec in Ivan Husjak. Čast zavednim viničarjem in malim posestnikom! Prihodnjič več o tem.

## Političen pregled.

V Beogradu delajo le skupščinski odbori: finančni, zakonodajni, davčni. Narodna skupščina je sklicana za 14. t. m. Vlada je predložila skupščini celo vrsto zakonskih predlogov. Davčni odbor se bavi z davčnim zakonom. Gre za izenačenje davkov, čemur se pa upirajo poslanci iz Srbije. Misli se, da ta zakon sploh ne bo sprejet. V odseku zakonodajnega odbora se razpravljala zakon o sodnikih. Finančni odbor ima pred seboj proračun za l. 1928-29. V načelni debati je nastopil Radič proti slovenski univerzi v Ljubljani. In drugi dan je vstal dr. Žerjav in se na splošno zavedanje vseh vsaj prav medlo in nejasno, ob enem pa nekako rezervirano izjavil za univerzo. Znano je namreč, da mož slovenski univerzi ni prav nič naklonjen. Poslanec S modej je v imenu celotnega Jugoslovanskega kluba podal izjavo za neokrnjeno slovensko univerzo v Ljubljani in da bo Jugoslovanski klub glasoval proti § 44 finančnega zakona. Finančni zakon je bil sprejet z 18 proti 10 glasovom. — Vlada je sprejela načrt zakona o centralni upravi.

ki ne moremo svojim otrokom dati ničesar...

Oče ni šel na šilt, to je vse dobro, a dati ne moremo ničesar otrokom. Mož je progovni delavec in zasluži, če v se šilhte naredi, 650 Din na mesec. Razni davki in doklade vzamejo skoro 50 dinarjev mesečno. Kaj nam ostane? Res mi mož vse krajcarje primese domov, ne spije cel mesec ne kozarček žganja ne četrt vina, ali kljub vsej skromnosti ne moremo shajati. Nas je sedem družinskih članov. 50 Din stane stanovanje, dnevno en liter mleka, stane mesečno 75 Din, torej ostane še 475 Din za cel mesec. Kaj naj pa kupim, ali obleke, ali obutev, ali živež? Vprašam Vas, ali more biti delavec v takih razmerah zadovoljen in delati z veseljem? Ko pride domov, mu pogled na lačne in uboge otročičke vzame še tisto drobtinico veselja in zadovoljnosti, ki jo je od truda-polnega dela prinesel še s seboj.

Pa nekateri pravijo, zakaj je toliko nezadovoljnosti in mogoče tudi zavisti med ljudmi? Ali ne polaga družba sama polena na ogenj, ki neti zavist in nevoščljivost med delavci. Zakaj družba reže svojim delavcem tako po maček-li o vsako kruh.

Beri, računaj in misli. Kri pijejo ljudje, iz revežev, iz mater, iz otrok, ali čutiš z nami?

Delavska žena.

»Zbogom! Poišči drugega, katerega boš zmerjal!« »Prav! Le pojdi! Zdej te vsaj poznam!« Nastajajoče prijateljstvo, ki se je dolgo pripravljalo, se je na mah porušilo. Namesto lepote, imamo razdejanje. »Tak-le je!« ga je treba še očrniti pri drugih. V resnici je bila stvar povsem drugačna. Izgovorjene so bile povsem nedolžne besede, brez zla namena. Ali pa so bile napačno razumljene in podtaknjene. Kolikokrat se to pozneje izkaže. Često je prepozno. Kvarne posledice se ne dajo več popraviti. Niti ne vemo, kako je v resnici bilo in kako so bile besede mišljene. In vendarle smo rekli: »Zdej te vsaj poznam!«

Mož-zakonec stori bogve kaj, kar soprogi ni prav. Brž z loparjem po njem: jezo je treba ohladiti, treba je pokazati moč. Potem trma in neznosna natakajenost. Prvi začetki rušenja tako potrebne zakonske sloge in ljubezni, udanosti in ljubeznivosti, prisrčnosti in domačnosti je tu. Lahko bi se vse popravilo, pa je manjkalo tiste ljubezni, ki je potrebna, da bi se nekaj žrtvovalo, da bi se dosegla zmaga nad samim seboj. Z lahkoto bi se bil poravnal spor in doseгла sprava. Za drugič bi bila sprava in poravnava lažja. Storila bi se z večjo uvidnostjo in potrebo. In vendar nismo storili! Ker je maščevanje lahko, treba je samo ustreči strasti, ničemur se ni treba odreči. Opuščanje pa ne žanje

priznanja. Zanj je treba velikega premagovanja, na zunaj pa le je redko viden učinek. Duši človeški pa je lastno, vsakemu dejanju doseči hvalo. Moč ljubezni pa je ravno v tem, odreči se hvali in zunanjemu priznanju, zato pa imeti zavest, da smo ohranili mir in se obvarovali slabih posledic in svojega druga z modrim ravnanjem priklenili nase.

Kaj vse si obetajo zaročenci pred zakonom in koliko od tega so pripravljani izpolniti, pa se v resnici tirja izpolniti. Ljubezen, ki je pripravljena samo uživati, je pre malo. Treba je tudi ljubezni, ki je pripravljena žrtvovati in trpeti.

Takih in enakih slik je dovolj! V vseh pa govori eno: več ljubezni nam je treba, več resnične ljubezni, ki je pripravljena tudi dati, trpeti, žrtvovati, odreči se! Potem bo več uspehov, strpljivosti, poštenosti, veselja, zadovoljnosti, udanosti, skrbnosti in sreče...! Zakaj, ljubezen je mogočna velesila!

## Beri in misli.

Miklavž in božič, koliko je srečnih družin, ki se veselo s svojimi otroci. Veseli so otroci in srečni so starši pri veselih otrocih. Ali koliko je pa tudi nas žalostnih, ubogih delavskih mater,

Ministrstev (dosedaj 18) bo po novem samo 12. Sprejet je od vlade tudi zakon o državljanstvu, zakon o občinah in zakon o nošenju orožja. Izdajo se uredbe o izrabi vodnih sil in uredba o ribolovu. — Minister za socialno politiko dr. Gosar je dovršil pravilnik za delavske zapupnike, ki bo v najkrajšem času prišel pred skupščino. Pripravlja se pravilnik o delavskih legitimacijah in velepomembna uredba o reorganizaciji zavarovanja. — Vlada namerava najeti večje posojilo v inozemstvu, najbrže od Francije. V to stvar se mudi finančni minister dr. Markovič v Parizu.

## Po svetu.

V Ženevi se vedno zaseda svet Društva narodov. Razgovori pa, ki se vodijo na tistih sejah, pravzaprav nikogar ne zanimajo, ker v resnici ne pomenijo nič. Večjo pažnjo časopisja in javnosti pa vzbujajo razgovori posameznih diplomatov. Litvinov je že pretekli teden odpotoval iz Ženeve v Berlin, kjer se sedaj mudi. Ko je ta odšel, je pa kot strela z jasnega neba padel v Ženovo poljski diktator Pilsudski. Obravnavali so tedaj spor med Litavsko in Poljsko in sklenili nekak sporazum, ki pa je pravzaprav tisto, kar je hotela Poljska. Ostalo je vse pri starem, tako da ostane Vilna Poljski. »Vpostavijo« se diplomatični odnosi in se odpro meje v svrhu svobodnega trgovskega prometa. Poljaki so torej dosegli vse, kar so hoteli; razumljivo: samemu sebi ne bo nihče škodoval.

V Romuniji divjajo romunski študentje proti Židom. Čudno se sliši, da se morejo dogajati taka barbarstva v kulturni Evropi in da se vpirajo od take strani. V Romuniji že od nekdaj prebiva veliko Židov, posebno v onih krajih, ki so bili preje pod Ogrsko, pa tudi v pravi, stari Romuniji. Sovraštvo romunskih študentov se je najprej obračalo samo proti židovskim študentom, nato pa proti Židom sploh. Take pogrome so priredili v zadnjem času v mestu Varadina, Temesvaru in okolici, pa ne samo proti Židom, pustili in požgali so vse, kar se jim je zdelo in celo ropali so. Gospodarske organizacije pošiljajo vladi proteste, da menda nič ne pomaga. Pri tem se celo govori, da pomaga pri tem državna policija. Ti škandali zbujaajo zlasti na Madžarskem razumljivo razburjenje. Takji dogodki gotovo ne služijo ugledu nobene države.

V Združenih državah severne Amerike se bodo vršile spomladni volitve predsednika in že postavljajo kandidate. Dosedanji predsednik Coolidge menda ne bo kandidiral, ker ga je bojda je-klaarski trust (ki razpolaga z 10 milijardami dolarjev in zaposluje pol milijona delavcev) izvolil za predsednika. Gotovo je prijetnejše biti tak predsednik, zraven pa biti spornik, v resnici pa nič delati, kakor pa biti predsednik Združenih držav. Kot kandidati se imenujejo dosedanji finančni minister Hoover, Dawes (znanj Dawesov reparacijski načrt) in neki Lowdens.

Na Kitajskem v Kantonu so pristaniški delavci proglasili štrajk in iz tega je nastala splošna revolta, nakar so se delavske mase polastile menda vsega mesta.

V Moskvi se vedno zboruje kongres ruske komunistične stranke. Trocki in Zinovjev sta bila, kakor se poroča, definitivno izključena. Čeka (znana tajna policija) je že začela z radikalnim čiščenjem in Trockijevi pristavi mirno odhajajo iz tega sveta. Stalin in Bucharin imata popolno oblast. Na kongresu sta proglasila med drugim tudi splošen boj proti reformistični (t. j. socialistični) II. internacionali.

Filip Uratnik:

## Naše socialno zavarovanje in njegovi nasprotniki.

I.

Ljubljanski »Narodni dnevnik« piše v svoji 271. številki govoreč o socialnem zavarovanju delavcev in nameščencev, na uvodnem mestu naslednje:

»Že davno je tudi pri nas postalo tako zvano socialno zavarovanje samo veliko breme za delodajalce, ne da bi prineslo delojemalcem onih dobrot, ki jih ti opravičeno pričakujejo. Zato je čas, da se tudi pri nas enkrat izpregovori o tej

stvari odkrita beseda in to tembolj, ker živi slovenska javnost v nezdravi sugestiji, da je vse napredno in dobro, kar je posvečeno z imenom socialen.

V resnici pa je stvar taka, da je pri nas zelo malo socialne politike, zato pa tem več socialistične. Pravzaprav obstoji sploh samo socialistična in z neverjetno spretnostjo se atakira vsak, ki se ne strinja z vsakim eksperimentom naših socialnih politikarjev, kot reakcionar in nazadnjak, pa čeprav je življenje že davno pokazalo, da so se vsi ti eksperimenti pošteno ponesrečili.

In ker je naša socialna politika le socialistična, ker služi samo agitacijskim namenom, zato je tudi tako malo realna in zato imajo tudi zavarovanci tako malo od nje. Dasiravno velja to socialno zavarovanje Slovenije milijone in milijone, vendar ni nikjer pravega efekta, ker so upravni stroški neverjetno visoki. Skoraj bi moral dobiti človek utis, kakor da vse to naše socialno zavarovanje sestoji sploh samo zato, da imajo njegovi upravitelji zasigurane službe. A moglo bi se reči celo, da so na sedanjem stanju socialnega zavarovanja zainteresirani v prvi vrsti le razni strankarski agitatorji.

Tako »Narodni dnevnik«. — Tako izvajanja bi morda ne zaslužila pažnje in odgovora — ako bi bila osamljena. V resnici pa je postalo tako govorjenje in pisanje že izraz enega dela javnega mnenja.

Celo zelo vplivne osebe se izražajo često v podobnem smislu. Tako je napisal v od Ministrstva za šume in rude izdani, z bogatim statističnim gradivom opremljeni, polofic. publikaciji »Prilog proučavanja izvoza in uvoza šumskih produktov u Kraljevini SHS za g. 1919 do 1925« inšpektor ministrstva za šume in rude ter honorarni profesor belgrajske univerze g. Milan Marinković na str. LXII in LXVI tebe besede:

»Uz državne poreze tereti šumsku proizvodnjo u prvom redu visoka prinosna tarifa za osiguranje uradnika u slučaju nesreće i bolesti. Ovi prinosi dostižu kod nekih poduzeća i 30 Din po m<sup>3</sup> prema 0.20 Din pre rata — —«

In na drugi strani zopet:

»Proizvodni troškovi zauzmlju sve nepovoljniji razmer usled povećanja izvesnih troškova (naročito usled porasta fiskalnih opterećenja i prinosu za bolesniške blagajne.«

Politik od veljave g. Stepana Radiča je branil in zastopal v Narodni skupščini ob priliki debate o Borzah dela približno iste misli kakor so, zapopadene v zgoraj citiranem uvodniku Narodnega dnevnika. Pri tem se je povzpelo celo do trditve, da se izda pri naših socialnih zavodih 84% nabranih prispevkov za upravne stroške.

Pri takem položaju je potrebno, da se čuje enkrat o teh stvareh tudi drugo plat zvona. Zlasti pa, da se proverijo na podlagi konkretnih dejstev lahkomišljene trditve raznih voditeljev javnega mnenja in na odgovornih mestih stojičih mož. (Dalje.)

## Tedenske novice.

Iz ministrstva za socialno politiko. Minister za socialno politiko tov. dr. A. Gosar je odredil, da ima uprava mesta Belgrada po zaslišanju Delavske zbornice in zastopstva delodajalcev, urediti vprašanje odpiranja in zapiranja trgovin ter delavnic, glede česar vlada v Belgradu popolna anarhija. Minister za socialno politiko je tudi dosegel sporazum z ministrom za trgovino, da se skliče interministerialna konferenca v svrhu definitivne redakcije uredbe o delovnem času kakor tudi ostalih vprašanj, ki so predvidena v zakonu o zaščiti dela, a niso še izvršena in regulirana za celo državo. V isto svrhu se misli sklicati konferenca delavskih in delodajalskih organizacij.

Poselska zveza priredi dne 18. decembra 1927 ob osmih zvečer v Rokodelskem domu božičnico s srečolovom. Dekleta pridite v velikem številu k tej prireditvi. Na sporedu je tudi lep božični govor, božično petje itd. Srečolov bo tak, da bo vsaka številka nekaj zadela.

Ali si se lani res pozabil naročiti na Mohorjeve knjige? Sedaj ti je pa žal, ko vidiš knjige povsod in poslušas, kako jih hvalijo. Ali si bral v časopisju, da letos izjemoma lahko svojo zamudo popraviš s tem, da se šele sedaj naročiš naknadno na knjige, ki so izšle za leto

1928? Knjig je pet: Koledar, Večernice z izvršno povestjo Finžgarjevo (»Stricci«), ki spada med najlepše naše ljudske povesti, povest Moj mali hlaček, Katoliška cerkev in Zgodovina Srbov. Vseh teh petero knjig dobiš za 20 Din. Če pa kupiš v trgovini samo Kranjčevo Zgodovino Srbov, boš plačal — 28 Din. In Zgodovino Srbov, ki je izredno zanimiva in tudi prav mikavno pisana, mora pri nas imeti vsak, kdor boče kaj razume o javnem življenju. Krekovec si — Krekovih Izbranih spisov pa nimaš! Če se sedaj naročiš na Mohorjeve knjige za 1928, dobiš po doplačilu 28 Din (oz. za vezan izvod 34 Din) lahko tudi 1. snopič II. zvezka Krekovih Izbranih spisov. Sedaj pa pride glavno: vse te knjige se bodo dobile po prvotni ceni samo toliko časa, dokler ne bo zaloga izčrpana. Ne dvomimo, da se bo oglasilo na stotine in stotine naknadnih naročnikov. Zato se pozuri, da ne boš roka — v drugič zamudil! Stopi v svoj farni urad k poverjeniku in za božič ali novo leto boš lahko imel knjige že v rokah!

Knjiga »Žena z zaprtimi očmi« se dobiva tudi v kolportajnem oddelku »Slovenec«, Poljanski nasip št. 2, Ljubljana.

V ponedeljek 19. decembra ob 8 zvečer se bo vršilo skioptično predavanje o letalstvu Prosvetnega odseka DZ v dvaranj Okrožnega urada v Ljubljani.

Človeško glavo je kuhl. Na Marijin praznik so zasačili v mrtvašnici v Trbovljah nekoliko slabotnega delavca Fr. Lavriča, ki ga uporabljata lastnik pogrebnega zavoda večkrat tudi za grobokopa, ko je kuhl v mrtvašnici v loncu, pokritem z lopato, človeško glavo. Ko so ga zasačili, je meso že odstopilo od lobanje. Lavrič je bil ovaden zaradi groboskrustva. Zakaj je mrtvaško glavo rabil, bo ugotovila preiskava. Govori pa se, da so mu to naročili spiritisti.

Smrtna nesreča. V Jankovi pri Vojniku blizu Celja se je smrtno ponesrečil Anton Petre, sin tamošnjega posestnika in orožnika v pokoju, Josipa Petre. Pri razstreljevanju kamenja ga je zadel debel kos kamna na glavo s tako silo, da mu je prebil lobanjo. Ponesrečeni je naslednji dan umrl.

Slovenska pisarna za naše izseljence v Nemčiji se je preselila iz Bottrop-Boya in se nahaja sedaj v Karnapu pri Essen (gostilna Grundmann), Rheinland.

Eksplozija v kamniški smodnišnici. Iz neznanega vzroka se je pretekli terek dopoldne vnel smodnik v objektu, kjer sta nameščena dva stroja za drobljenje, in je odneslo streho, leseno steno ter del enega stroja. Da ni večje škode, se je zahvaliti napravam in previdnemu zidanju posameznih objektov, še več pa delavcu, ki je samo slučajno ušel smrti, a skočil kljub največji nevarnosti nazaj v objekt in ustavil drugi stroj, da ni tudi ta eksplodiral. Mestno ognjegasno društvo ni niti prišlo v akcijo, ker so v tovarni že z lastnimi napravami ogenj takoj ugasili. Tako se je tudi veliko razburjenje, ki je nastalo po mestu ob eksploziji, kmalu poteglo.

Bitka s tihotapci ob meji. V nedeljo ponoči so zasačili obmejni fin. stražniki pri Sv. Križu nad Mariborom skupino 7 tihotapcev, ki so nosili preko meje saharin. Ker se niso ustavili, so pričeli stražniki streljati. Med stražniki in tihotapci se je vnela nato prava bitka. Slednji se je posrečilo trem tihotapcem pobegniti, tri pa so stražniki zajeli. Med temi sta bila dva ranjena in sicer Henrik Kajzer, delavec iz Bresternize, ki je dobil strel skozi desno nogo in delavec Ivan Lešnik iz Maribora, kateremu je krogla prebila roko. Tihotapce so na kmeškem vozu pripeljali v Maribor, jih na carini zaslišali, ranjenca pa sta bila nato oddana v bolnico.

Koliko zasluži država pri vsakem žrebanju razredne loterije? Vseh srečk državne loterije je 250.000 (dvakrat po 125.000, ker je vsaka številka dvojna). Vsaka cela srečka stane 500 Din za vseh pet razredov igre. Če prodaja država vseh 250.000 srečk, prejme 125.000.000 Din. Po igralnem načrtu pa znaša vsota vseh dobitkov 82.000.000 Din, torej ostane državi še vedno 43.000.000 Din, od katerih pa je treba seveda odračunati režijske stroške.

Prostovoljno je 25 dni gladoval. V Mariboru se je dogodil te dni zanimiv slučaj. Pri tvrdki Džamonja uslužbeni bivši ruski carski oficir Aleksander Kasatkin je pred par dnevi končal svojo 25 dnevno prostovoljno gladovanje, katerega je pričel 9. novembra zato, da se ozdravi od raznih bolezni, pred vsem

nervozne in srčne hibe, katero so pri njem konstatirali razni zdravniki. Kasatkin je čital brošuro v Belgradu poznanege ruskega profesorja Sarvorina, ki propagira večtedensko gladovanje kot najuspešnejše ozdravljenje vseh bolezni. Kasatkin je ta način zdravljenja poznal že od Kirgizov, ki zdravijo vse bolezni, celo jetiko, s postom. Sam se je odločil na tako kuro in po 25 dnevniem postu, tekem katerega je zadrževal samo liter čaja dnevno, jo je tudi srečno dovršil. Sedaj se počuti popolnoma zdravega, lahko je, spi in mirno dela, česar prej ni mogel. Poleg tega zopet sliši na uho, na katerega je bil prej popolnoma gluh. Ne čuti nikakih zlih posledic po tem dolgem postu, samo shujšal je za 14 kg. Tudi zdravnik je sedaj konstatiral, da je v resnici popolnoma zdrav. Naravno, da je vzbudil ta slučaj mnogo pozornosti.

Štrajk. V Dugi Resi v Srbiji je izbruhnil že pred enim mesecem v tamošnji tekstilni tovarni štrajk. Delavci so imeli strahotno nizke plače. Največ je zaslužil delavec do 80 Din na teden, najmanj pa 28 Din. To je menda višek izkoriščanja delavcev po kapitalizmu.

Lakota v Dalmaciji. V treh vaseh drnške občine: Huljanoviči, Cavoglavci in Ključci, večina družin nima ničesar jesti in tudi ne morejo dobiti kredita, da bi si nakupili živil. V vasi Humljanoviči je umrla vdova Jela Šaran od lakote.

Velika kmeška bitka v Hercegovini. Preteklo soboto je prišlo med dvema hercegovinskima vasema Bjelinimičim in Mamičim do velikega pretepa, katerega se je udeležilo približno 850 kmetov. V borbo je poseglo celo pleme Boškovičev. V bitki je bilo več težko in lahko ranjenih. Žandarmerija je uvedlo obširno preiskavo ter aretirala več oseb, ki jih je izročila državnemu pravdnistvu. Preiskava se še nadaljuje. Ranjenci so bili prepeljani v bolnico v Mostarju.

V Splitu še verujejo v čarovnice. V nekem splitskem predmestju so sosedje proglasili starko Vlogo za čarovnico. — Starka se je sama prijavila na policijo, kjer se je pritožila nad preganjanjem s strani svojih sosedov. Na policiji so nekateri sosedje izpovedali, da je Vloga poštna ženska, drugi pa, da je — čarvonica in da žre otroke. Svoje mnenje so utemeljevali s tem, da je pomrla več otrok iz bližnjih ulic in da se Vloga prepira z otroci ter jih preklinja, ko jo ti dražijo.

## Krekova mladina.

NAŠ LIST.

Naša borba stopa v odločilne trenutke razvoja. In če ne bomo v teh dnevih izčistili, če se ne bomo okrepili in stopili vsaj korak v svojem razvoju dalje — bomo propadli. Da se pa dvignemo in stopimo v strnjene vrstah s krepkim korakom v temno bodočnost, vsi močni, mladi, korajžni — bomo iz lastne volje in potrebe izdajali svoj kulturno-socialni list »Ogenj krščansko-socialistične mladine«. Vsi, ki čutijo korak življenja in ki vedo za iskreno hotenje mladine, se bodo pridružili tej graditvi novega časa in stopili v krog delavcev kot sotrudniki ali pa vsaj kot naročniki (celoletna naročnina 32 Din, naroča se: Krekova mladina, Ljubljana, Stari trg 2-I, prispevki za list »Ogenj«: Krekova mladina, Stari trg 2-I).

Da se izognemo še tistih, nepreračunanih nasprotij v članstvu samem, je centrala Krekove mladine povabila na skupno sejo odbornike Jugoslovanske strokovne zveze in Delavske zveze, ki so v bratskem pojmovanju svoje skupne naloge enodušno pozdravili snovanje mesečnika. Ugotovilo se je, da med »Pravico« in »Ognjem« ne more biti nobenega križanja interesov, marveč vidita drug v drugem svoje dopolnjenje. Zato apeliramo na celokupno članstvo, da se ravnava po danih navodilih in ravno po svoji veliki odgovornosti do naše skupne in silne misli.

Maribor. 19. decembra se bo vršilo ob 7 zvečer na Koroški cesti št. 1 predavanje Krekove mladine. Govori zastopnik centrale tov. Edi Koebec: »Sodobna Rusija in krščanski socializem«.

Sv. Jedert. Dne 18. decembra se bo vršil občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo odbora; 2. volitev novega odbora; 3. slučajnosti. Po občnem zboru bo predaval tov. Satler iz centrale.

Ljubljana. Dne 15. decembra se bo pričela socialna šola. Pričetek ob pol-osmih zvečer.

## Najboljše in zato najceneje

kupite samo pri

### Josipu Petelinc v Ljubljani

nogavice, rokavice, kravate, modno blago, volno, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, toaletno blago, galanterijo, nahrbtnike, razne trakove, gumbe in lišp.

Na velikol

Na malol

Moste. 16. decembra se bo vršila socialna šola.

Viničarsko okrožje bo priredilo v dneih 5. in 6. januarja 1928 socialno-poslovni tečaj pri Sv. Miklavžu v društveni dvorani. Predavali bodo tov. Košnik, Kosič in Kocbek.

Celje. Eden izmed že ustanovljenih ženskih odsekov KM je tudi naš v Celju. Od začetka smo bile tri članice. Kaj ne, majhno število, a poguma nismo izgubile. K našim sestankom smo vabile tudi druga dekleta naših misli, katera so se nam odzvala. Prišle so, dopadlo se jim je pri nas in tako se je število večalo. Danes šteje naš odsek 33 članic. Imamo svoj odbor in delujemo popolnoma samostojno. Vsak teden se vršijo sestanki, na katerih imamo bogate sporede. Dekleta tekmujejo z recitacijami, deklamacijami. Zelo zanimive so debate po predavanjih, katera po večini dekleta sama sestavljajo. Snov govorov je raznolična. Med slučajnostmi si, po ureditvi organizatoričnega dela, potožimo tudi svoje privatne težnje. Ne manjka pa tudi humorja in včasih še katero zapojemo. Pozornost pa vzbuja posebno naš »Mali radovednež«. Včasih si moramo prav pošteno beliti glave, da rešimo njegova vprašanja. Pri predstavah, katere uprizarja podružnica moškega odseka, pridno sodelujemo. Lepo je naše delo in upamo, da tudi ne bo ostalo brez uspeha. — A. S.

## Dopisi.

Z mestne pristave v Ljubljani. Na praznik 8. decembra so morali delavci na mestni pristavi delati, kakor ob navadnih delavnih dnevih. Ravno ta dan so morali opravljati najslabše in najbolj nečedno delo. Četudi bi ne bilo tega dneva med onimi v službeni pragmatiki do-

ločenimi dnevi, ko so delavci prosti, se nam vendar zdi, da bi se merodajni faktorji na mestni pristavi s tem, da bi dali na ta veliki katoliški praznik delavcem prosto, izkazali vsaj malo socialno čuteče. Ako pa ta praznik v službeni pragmatiki še ni uvrščen med dela proste dneve, se mora to takoj popraviti. Pozivamo vse tiste, ki pri tem odločajo, da ukrenejo vse potrebno, da se to zgodi. Mar uboga delavska para ne sme zahtevati, da se mu da čas za izpolnitev svoje verske dolžnosti? To je barbarstvo, ki mu ni primere.

Koroška Bela-Javornik. Dne 2. decembra smo položili k večnemu počitku tovariša Janeza Noč iz Javornika. Tovariši so mu zapeli v slovo ob odprtem grobu par žalostink. Odkar se je po vojski poživila skupina je bil vedno član, pri katerem ni bilo potreba nikdar molodovati naročnino, kar naj si mlajši člani vzamejo za vzgled. Bodi mu lahka zemlja!

Jesenice. V soboto, dne 17. decembra, ob sedmih se bo pričela socialna šola Krekove mladine, na katero opozarja odbor strokovne skupine vse članstvo in prijatelje, naj jo posečajo. Predavanje se bo vršilo potem vsako soboto z dnevnim redom, objavljenim v »Pravici« z dne 1. decembra. V januarju se pričeta tudi nemški in knjigovodski tečaj. Tovariši, posečajte te izobraževalne tečaje, kajti zgodovina beleži odporno silo delavstva napram kapitalizmu le takrat, če so bile njihove armade izobražene, kar se imamo učiti v veliki meri od naših krščansko-socialističnih prvoboriteljev. Kdor pa hoče na tem polju delati, mora priti v delavsko organizacijo.

Prevalje. Vsem članom! Po novem letu se bo priredil strokovno izobraževalni tečaj v Prevaljah. Vsi, ki se hočejo izobraziti, se naj prijavijo pri tajniku Josipu Juhu ali pa pri A. Topolovcu na Prevaljah ali pri Francu Šrotu na Lešah, najdalje do božiča. Vabljeni vsi, ki imajo dobro voljo. Zeleti pa je, da se prijavi za ta tečaj, ki bo delavski, čimveč naših fantov in deklet, ki bi se v večernih urah pridobivali najpotrebnejšega znanja.

Tržič. V nedeljo 4. decembra je sklical Stavbena zadruga v Tržiču stanek v Naš dom. Ker se je za to stanovanjsko akcijo pojavilo dosti zanimanja, je bila tudi udeležba zelo velika, kar pomeni, da je v Tržiču stanovanjsko

vprašanje res pereče. G. župnik Škrbec je razložil navzočim kako je zamišljena ta akcija, kar je velika večina odobrala. Nekateri so bili pa bolj naivni in so imeli za resnico, da bodo dobili za 100 Din hišo, ker sto dinarjev velja en delež. Kdor reflektira, da mu zadruga napravi hišo, mora imeti najmanj deset deležev in vplačati eno četrtino proračunane svote za novo hišo. Je pa precej resnih reflektantov, ki stremijo za tem, da pridejo pod lastno streho. S pomočjo zadruga se jim bo želja uresničila. — Pred nedolгим časom se je ustanovila v Tržiču usnjarska zadruga »Kožac«. »Jutro« je že v naprej pelo slavo novemu podjetju. Za delavstvo je to interesantno, ker so vsega skupaj 4 delavci, na katere vedno pazita po dva člana, kar bo gotovo prineslo jako lep dobiček.

Tržič. V soboto 10. t. m. smo spremili k večnemu počitku g. davčnega nadzornika v pokoju Karola Pirca. Bil je predsednik Vincencijeve konference v Tržiču in Hranilnice in posojilnice v Tržiču. Teško ga bodo pogrešale naše dobrodelne in gospodarske organizacije. Tržiški reveži ga bodo ohranili v dobrem spominu. Naj počiva v miru! Za vse dobro, kar je storil, naj mu Bog plača!

## Lepo božično darilo

je nova knjiga »Žena z zaprtimi očmi«, katero je ravnokar izdala v ponatisu Jugoslovanska strokovna zveza v Ljubljani, Stari trg 21.

Roman je spretno vzet iz vsakdanjega delavskega življenja po velemestih. Je živa slika bridkih preizkušenj, ki čakajo težkega dela nevajeno plemiško mladenko, ki je morala vsled padca valute po vojni razprodati očetovo posestvo in poplačati med vojno nastale dolgove in zapustiti svojo rojstno plemiško hišo ter se podati brez gmotnih sredstev v Pariz iskat vsakdanji hruh.

Vsakdo, kdor hoče napraviti veselje svojim domačim, jim bo za božično darilo preskrbel to lepo in vzgojno knjigo. Naroča in dobi se pri založnici Jugoslovanski strokovni zvezi v Ljubljani za 20 Din. Pošlje se tudi po pošti.

## Za kratek čas.

Kako si je treba znati pomagati. V nekem vagonu sta sedeli dve stari gosposdični in se prepirali. Ena je hotela, da se okno zapre radi prepaha, druga pa, da je odprto, ker da slabega zraka

ne prenese. Nekemu sopotniku je bilo prepira dovolj in reče: Najpreje bomo okno zaprli, da se ena zaduši, potem ga bomo pa odprli, da druga vzame konec od prepaha, potem bo pa mir!

Drzna primera. Hribolazec na gori, kjer je ves gozd izsekan: »Kakšna škoda, da so ljudje gozd do golega izsekali. Človeku se zdi, da je kakor uš na plešasti glavi!«

Pred poroto. (Obsojen tat, ki je vlomil v železno blagajno.) Predsednik: »Imate še kaj opomniti?« — Zatoženec: »Imam, gospod predsednik. Tej obsodbi jaz ugovarjam, ker tukaj navzoči gosposdije mojega dejanja ne morejo soditi. To hočem dokazati. Če je treba presoditi novo hišo, morejo to storiti le izurjeni in skušeni zidarski mojstri; če gre presojsati kako sliko, morajo o njej soditi slikarji, knjige presojsajo pisatelji. Vi, gosposdije, ne morete presojsati vloma, ker stavim, da nobeden izmed vas ni več moje obrti!«

Slab naslov. Izšla je knjiga: Nasveti za grde dame. — Založnik je oddal en sam izvod in še ta mu je bil ukraden.

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1356 Din, za 100 lir 308 Din, za 1 dolar 56.75 Din, za 100 francoskih frankov 224 Din, za 100 češkoslovaških kron 168.25 Din, za 100 šilingov 801 Din.

## LIKERJE

Medicinalni Cognac,  
Jajčni - Cognac, Rum,  
Jamalka - Rum, Pelln-  
kovec, Silvovko, Tropi-  
novcc, Sadjevcc, Bri-  
njevec, Vermut vino,  
Malinovec in neoslajen  
Malinov sok (Succus),  
Rumosol in Spirit  
v najboljši kakovosti in  
po najnižji ceni priporoča

„ALKO“

družba z o. z.

Ljubljana, Kollzeje

NAJCENEJŠE IN SOLIDNO STE POSTREZENI V TRGOVINAH  
FRANC PAVLIN, LJUBLJANA, GRADIŠČE ŠT. 3  
PODRUŽNICI: TRG TABOR ŠT. 4 BORŠTIKOV TRG ŠT. 4.

## II. BRZOJAVKA

vsem prizadetim članom I. delavskega Konzumnega društva v Ljubljani.

Letošnja dividenda znaša okroglo 450.000 Din ali 1.800.000 kron in se je za čas od 1. I. do 30. IV. 1927 pričela izplačevati pretečeni ponedeljek. — Vsak član ki ima dobiti 3% popust naj se torej čimprej oglasi v svoji poslovalnici.

ODBOR.

Franz Herwig — L. A.:

14

### Sveti Boštjan iz predmestja.

Moderna svetniška legenda.

V katakombo je prišel ponoči nek moški, ki se mu je zbledlo, stopil omahovaje mimo zbranih do Boštjana, pustil, da je nekaj malovrednih bankovcev padlo kot nekaj nečistega na tla in zamrmral: »Nemogoče je jesti, če drugi stradajo. Dve uri sem blodil, stal mrzlično pred trgovinami, gostilnami. Vrečka pive nisem mogel izpiti, grlo se je tesneje zaprlo kot stisnjena pest. Vzemite denar, ki sem ga bil pridržal, prosim vas!«

Zbrani, stoječi še zunaj na dvorišču, so umolknili kakor mrtveci. Dvojica, trojica se je polagoma ločila od ostalih, iz njihovih rok je padel denar; padli so pred Boštjana na tla, ki jih je v objemu stisnil na svoje srce. Pesem se je utrgala iz stisnjene grla, solze so orosile melodijo, in pesem je otrsela zanke kakor morski orel in se mogočno dvigala. Iz katakombe, iz smradnega prepada dvorišča je zaoril spev: »Hvala bod' Gospod' Bogu!«

Divje kletve, ki so padale raz oken, je pesem vriskaje povzila. Raz cesto je pridrvela tolpa, letelo je kamenje, grozili so vihteni korobači, nekaj strelav je bruhnilo krogle — merjene v Boštjana.

Stopil je na dvorišče, ki se je zdel, da postaja svetel, stegnil je svoje roke in rekel: »Ali mene iščete? Ali ne vidite, da sem brez obrambe? Vzemite me vendar.«

Postalo je povsem tiho; napadaleci so se ozirali in niso vedeli kaj storiti. Strmo je zakrockal nek glas: »Že še pridemo do tebe in te septamo pod našimi nogami! Le nikar ne skrbi, da te morda pozabimo!«

Boštjan je stopil še dva koraka naprej in zaklical: »Ura bo prišla, če bo Bog hotel. Vi in jaz, vsi smo le orodje njegovo.« Ljudje so se raztepli. Boštjan je ostali del noči prebedel v molitvi.

Ni še Boštjan s svojimi privrženci obhajal svete daritve. Ona dekle, ki mu je pomagala rešiti otroka, je prišla razburjena k njemu in ga prošila, naj se reši iz mesta ali vsaj v miren oddelek; njegovi sovražniki, da so prepelni groženj. Boštjan je položil roko na njeno ramo in dejal: »Tukaj, kjer smo, se mora vse dokončati. Reci pa onim, ki se boje, naj gredo tjakaj, kjer se jim zdi dobro. Mejem pa se hočemo še preje skupno v rokah božjih okrepčati.« Naslednji dan je vse zbral v katakombi, toda marsikateri so že manjkali. Govoril jim je: »Često ste me vprašali, odkod jemljem svojo moč. Oznaniti vam imam skrivnost. Nekoč je dih božji lahko in neovirano šel skozi ljudi; raztrgali pa smo krogotok, da bi bili prosti. Pogledajte svet, kako je prost Boga! Mi pa, mi, ki imamo hrepenenje po našem Bogu, moremo z

našo voljo sleherni uro piti božji dih, Boga sprejeti vase, se vanj vtopyti. Umijmo in očistimo se, da ne gremo nevredni k pojedini veselja!«

Čez noč so ostali skupaj in v molitvi pričakovali dne. Ko se je danilo, jih je vedel Boštjan v svojo cerkev in stal v slovesnem odelu pred altarem neke stranske kapele. Mrzli zrak se je ogrel po žaru vzdihov, obe luči na altarnju sta mogočno vzplamteli v skrivnostnem sijaju, roke, noge, glave so polagoma izgubile svoj pomen, duše so odpirale oči in njihovo blestenje je odrešujoče prevzelo telesa. Človek Boštjan se je zdel pri altarnju, kakor da blesti in se razblinja v sladki, jasni sijaj; njegov glas je plaval breztelesno in zvoneče, hostija se je dvignila kakor planet, meje prostora so se razblinile, molk se je spremenil v zvok in ton omamljive moči in nežnosti. Neodoljivo je klical Bog, neodoljivo so hrepenele duše; razdvojeni in ločeni so se strnili v svobodnem, opojnem kipenju.

Ti nisi več ta ali ona, ti si mi istočasno bolj tuj in bolj domač. Ljudje so pogledavali z boječimi pogledi in se skrivoma ter dvomeče smehljali. Stali so nemi in odhajali nemi. Ali je bilo to vsenaokoli — stari svet? Pa je bil vendar spremenjen. Odprta žrela, srepi ledeni pogledi, krčeviti sunki grabečih pesti — ali ni bilo vse skupaj nedopovedljivo smešno kakor kretnje malikov, ki se jih nihče več ne boji? Čemu so tekali ljudje tako urno? Ali ni bilo to tekanje prav tako smešno, ker je bilo brez cilja?